

De dies natalis van de universiteit Leiden begint traditiegetrouw met de optocht van het Academiegebouw naar de Pieterskerk van onze hoogleraren in toga. Vandaag, de 446^e Dies, moeten wij die traditie tot ons verdriet missen.

Uit het afscheidsinterview met de rector in Leidraad citeer ik: “De dies, waarop ik de keten om kreeg en voor een kerk vol hoogleraren stond: het was alsof ik in een enorm zwart gat gezogen werd. Ik keek naar zoveel wetenschap en geleerdheid en dacht: wat doe ik hier”? Het beeld van onze rector vooraan die stoet van hoogleraren riep de associatie op met een cartoon van “the march of the penguins”: de lange tocht, die de pinguïns op Antarctica afleggen naar hun broedgrond. De pinguïn, die voorop gaat, zegt tegen de tweede “Ik denk, dat je dit beter voor je kunt houden maar ik heb geen idee waar ik heen ga”.

Mijnheer de rector magnificus, hooggeleerde Stolker,

Het is mij een grote eer, dat ik vandaag aan het einde van uw indrukwekkende loopbaan aan de Leidse universiteit, de laudatio mag uitspreken. Die loopbaan begon in 1974, toen de oudste universiteit van Nederland 400 jaar bestond.

Opggericht door Willem van Oranje als dank voor het Leidse verzet tegen de Spanjaarden, zou de universiteit dienen: “als een vast stuensel ende onderhoudt der vryheyt ende goede wettelicke regeeringe des lants”. Door het aantrekken van vermaarde geleerden, zoals Lipsius en Scaliger en de Hortus, de bibliotheek en het anatomisch theater verwierf Leiden meteen grote status.

Stolker is een halve eeuw verbonden aan zijn Alma Mater en heeft zich voorbeeldig getoond in de zorg voor dit erfgoed. Hij was student-assistent bij Wim Kleyn en promoveerde in 1988 op een rechtsvergelijkend proefschrift over medische aansprakelijkheid. Na publicatie van zijn boek, “Van arts naar advocaat” volgde zijn benoeming tot hoogleraar.

In het begin van zijn loopbaan heeft Stolker in de werkgroepen, die hij gaf, vele studenten geholpen om de fijne kneepjes van het Burgerlijk Recht te begrijpen. Tal van onze jaargenoten, beste Carel, hebben mij toevertrouwd, dat zij zonder jouw geduldige uitleg nooit afgestudeerd waren, hieronder latere bewindslieden en topmensen in het bedrijfsleven. Ik begreep uit jouw verhalen, dat niet elke student over de vereiste intellectuele bagage beschikte.

Dat doet denken aan het gedichtje:

“Der weise Schopenhauer spricht –

Und gern betret´ ich seine Spur:

Ein jedes Menschen Angesicht

Ist ein Gedanke der Natur.

Es folgt daraus das Eine nur,

Wenn man dem Worte Glauben schenkt:

Daß auch die ewige Natur

Mehr Dummes als Gescheites denkt”.

In 2005 werd Stolker decaan van de Rechtenfaculteit. Hij was toen directeur van het Meijers Instituut voor Rechtswetenschappelijk Onderzoek. In 2009 wist hij het conflict tussen professor Buikhuisen en de Universiteit bij te leggen.

Stolker was lid van visitatiecommissies voor de Nederlandse gerechten en is plaatsvervanger in de Rechtbank Haarlem, het Gerechtshof Den Bosch en bestuurder van het Asser Instituut. In de commissie-Hoekstra verrichtte hij onderzoek naar de Bijlmervliegramp.

Hij was toezichthouder van het Nationaal Museum van Wereldculturen, voorzitter van de Ombudscommissie van de gemeente Leiden en bestuurder van de Rijnland Ziekenhuizen en Sanquin.

Als decaan van de Rechtenfaculteit trok Stolker zich het lot aan van de 30 % voortijdig uitvallende eerstejaars studenten. “Het is ellendig voor die studenten, hun ouders, docenten en voor de samenleving, die het veel geld kost. We hebben de studenten opgedeeld in tutorgroepen van 30 en die zij we intensief gaan begeleiden.”, aldus de toenmalige decaan. Door het grote succes van de tutorgroepen zijn die overal in de universiteit ingevoerd.

Het siert de rector, dat hij zijn voorgangers Breimer en van der Heijden lof toezwaait voor wat zij voor de universiteit gedaan hebben: verbeteringen, waarop hij kon voortbouwen. Maar zeg ik dan: “vision without execution is hallucination” en Stolker kreeg zelf ook veel voor elkaar!

Hij heeft vooral ingezet op versterking van de academische community: gedurende zijn rectoraat is de universiteit meer één geworden op alle niveaus: tussen College van Bestuur en faculteiten, binnen faculteiten en binnen instituten. Er wordt meer gewerkt vanuit een gemeenschappelijke visie: “Wij zijn één universiteit in twee steden en drie campussen”, aldus Stolker.

Ook de samenwerking met de gemeenten Leiden en Den Haag was steeds uitstekend. Het valt de Raad van Toezicht op hoe constructief de decanen en de wetenschappelijke directeuren van de faculteiten samenwerken. Hierin is de hand van de meester duidelijk te bespeuren. In zijn eigen woorden: “je bent als collegelid ook een beetje het oliemannetje van de universiteit. Je zorgt ervoor, dat de verbindingen worden gesmeerd zodat de universiteit niet vastloopt”.

Twitter is in de ogen van Stolker “een handig medium om zaken op de maatschappelijke en politiek agenda te krijgen. Zeker in Den Haag, waar de doorloopnelheid van nieuwe besluiten hoog en het geheugen van de Kamerleden kort is, lijkt dat nodig: denk aan onderwerpen als het leenstelsel, de rendementsdiscussie, bindend studieadvies en internationalisering. De politiek is wispelturiger dan de universiteit”, aldus de rector.

Grote inbreng heeft Stolker gehad in de League of European Research Universities, waarin Leiden dankzij hem prominent is en in de samenwerking van Leiden, Delft en Rotterdam. Academische ambities en rivaliteit liggen hier als gevaar op de loer, maar dankzij zijn scherpe observatie, tijdige interventies en door het grote respect, dat hij genoot als doyen van het college van rectoren, is het aan hem te danken, dat wrijvingen niet uitliepen op conflicten. Naar zijn overtuiging moeten die drie niet onderling concurreren, maar samen de competitie aangaan met de beste buitenlandse universiteiten.

Als geboren verbinder heeft rector Stolker met tact en vasthoudendheid het particuliere Leidse Universiteitsfonds en dat van de universiteit zelf tot een goed samenwerkend koppel gesmeed.

Voor iedereen, die Carel Stolker in zijn functie als rector heeft meegemaakt is zijn toegankelijkheid de meest in het oog springende kwaliteit. Carel was 24 /7 beschikbaar voor iedereen in de academische gemeenschap.

Voor promovendi en hun familieleden, bij afstudeerplechtigheden, in Barrera voor studenten, als adviseur bij ontsparingen van ontgroeningen, op de fiets, lopend door de Hortus of langs het Rapenburg en op de zaterdagse markt.

Dankzij zijn oprechte interesse voor alle collega's en zijn onbevooroordeelde opstelling heeft hij conflicten weten te voorkomen of te beslechten. Dit droeg bij aan het respect, dat hij verwierf in de Leidse Academische gemeenschap.

Op te snel oordelen en veroordelen was hij niet te betrappen,:

*“Hij minacht mij, wiens eigen wezen min is
en hij spreekt goed, die zelve goed van zin is.*

*Wie anderen bespreekt, bespreekt zichzelf,
er komt niet uit de kruik dan wat er in is.”*

Bijzondere aandacht had Carel Stolker voor het belang van sociale veiligheid: in de besloten groepen binnen de faculteiten liggen gevaren als group thinking en misbruik van macht al gauw op de loer. De goede contacten en de persoonlijke interventie van de rector hebben ontsparingen weten te voorkomen

Zodra de reputatie van de universiteit of zijn devies Praesidium Libertatis in het geding kwamen, was de rector resoluut: hij was zich bewust van de plichten, die de rector als boegbeeld van de academie heeft “in the hour of need”.

Zijn alom gewaardeerde stijl van leiding geven was hierbij behulpzaam: “remissius imperanti, melius paretur” zegt Seneca: “wie niet al te strak leiding geeft, krijgt de mensen gemakkelijker mee”.

Namens de academische gemeenschap danken wij rector magnificus Stolker voor zijn visie, zijn dienend leiderschap en de erfenis die hij op zijn beurt nalaat aan de Leidse universiteit. Hij was in onze beleving: visionair, verbindend, aimabel, erudiet, inspirerend, moreel gezaghebbend, geestig, maar nooit over de schreef.

Wij danken de rector voor zijn exemplarische rol in onze universiteit. Een rots in de branding, die zonder aarzelen de noodzakelijke beslissingen nam in tijden van crises, zoals nu in de pandemie of door in opspraak geraakte delen van de universitaire gemeenschap.

“Tenslotte”, schreef Justus Lipsius, “biedt rampspoed een voorbeeld, omdat de kracht en de weerstand van goede mensen bij tegenslag een lichtbaken vormen voor onze duistere wereld. Door hun voorbeeld roepen zij anderen tot een zelfde houding op en geven als het ware de weg aan”.

Beste Carel, jij hebt ons die weg gewezen.

De gesprekken op jouw gezellig rommelige kamer ga ik missen. Je vertelde mij de anekdote van de geleerde, die hierover gekapitteld werd met de opmerking: “Een rommelig bureau duidt op een rommelige geest” en die toen antwoordde met de wedervraag: “En waarop duidt dan een leeg bureau?”

Carel, jij gaat de academie missen, maar bedenk, zoals Winnie-the-Pooh: *“How lucky I am to have something that makes saying goodbye so hard”!*